

Kopsoli

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2007. gada marts Nr. 6/7 (929/930)

www.lns.lv

Iznāk no 1954. gada

Cena 30 santīmi

Projekts
«LNS — otrās mājas»

Sakoņas otrās mājas

Ilze Kopmane

Sekmīgi, labā kvalitātē un termiņā paveikti visi remonta un telpu rekonstrukcijas darbi, kuri bija paredzēti 2006. – 2007. gadā realizētajā projektā «LNS – otrās mājas». Lūk, vēlreiz atskats uz paveikto!

Daugavpili un Rīgā

Paģājušā gada pavasarī daugavpilieši varēja atgriezties savā kvalitatīvi izremontētajā mītnes vietā Mihoelsa ielā 54, bet rudenī uz priecīgu notikumu – remonta rezultātu pieņemšanu aicināja rītausmieši Rīgā, Kandavas 27 (par šiem notikumiem lasiet aprakstus «Kopsoli» 9. un 14. nr., 2006).

Valmierā un Pļaviņās

Paģājušā gada rudenī tika paveikti plānotie darbi arī Valmieras un Pļaviņu biedrību mītnes vietās. Valmieras klubā tika ierīkota nedzirdīgo uztverei piemērota ugunsdrošības un drošības signalizācijas sistēma, bet Pļaviņu klubs atdzima kā no jauna.

Par to varēja pārliecināties pārstāvjī no visas Latvijas, kas piedalījās izbraukuma Domes sēdē: glīti izremontētas visas telpas – darba kabinets, apmeklētājiem

pulcēšanās telpa un palīgtelpa. Mājīgi, silti un aicinoši – tā tagad var teikt par šo nedzirdīgo saietu vietu, kurā biedriem tiks sniegti sociālās rehabilitācijas un kultūras pakalpojumi.

Vēlreiz Rīgā

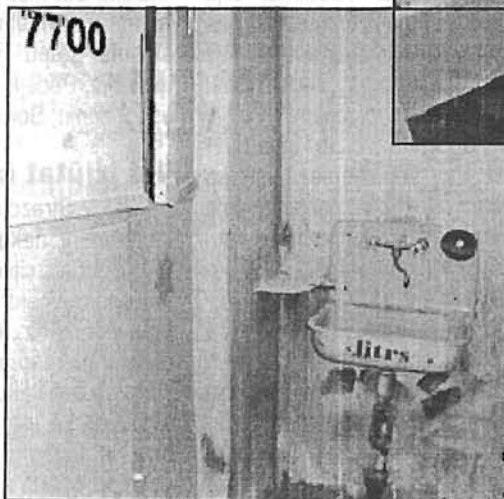
Un beidzot – šī gada nozīmīgākais veikums: labiekārtotas plašas telpas LNS mītnes vietā Elviras ielā 19, I stāvā, kur pašlaik tiek iekārtots LNS Informācijas centrs.

Telpu svinīgā pieņemšanā no celtniecības firmas «Būvtrans» 1.februārī klāt bija arī projekta uzraugi no Sociālās palīdzības pārvaldes, kuri atzina, ka darbs šajā un arī citos objektos paveikts labi, arī visa projekta realizācija noritējusi veiksmīgi, saska-

ņā ar plānotajiem apjomiem un termiņiem.

Informācijas centrā tiks iekārtota telpa apmeklētāju pieņemšanai un dažādu nodarbinātību organizēšanai (lekcijas, konsultācijas, tikšanās utt.), kā arī darba kabinets.

Projekta vadītājs A.Pavlins atzīmēja, ka šāds darba virziens – vispusīgas un plašas informācijas nodrošināšana nedzirdīgajiem – ir ļoti aktuāls mūsdienu IT (informāciju tehnoloģiju) piesātinātajā pasaulē, lai viņi sekmīgi orientētos apkārt notiekošajos procesos un

viegļāk iekļautos sabiedrībā.

Mums kopā vēl jānoiet garš ceļš no «tur es neko nesaprotu» līdz «varbūt varu pamēģināt», viņš teica. Šis ir ceļa sākums, šī būs iespēja sākt iet. Lai tajā raits solis un daudz panākumi! ♦

Attēlos: Jaunais LNS Informācijas centrs prezentācijas dienā.

...un pirms pusgada.

Šajā numurā

> **1. lpp. Priecīgi jaunumi!** Izremontētas un gaumīgi iekārtotas vairākas nedzirdīgo jauzu pulcēšanās vietas Latvijā – dienas rehabilitācijas un kultūras centri Daugavpilī, Valmierā, Pļaviņās, Rīgā. Tas noticis, pateicoties Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējumam, kas tika piešķirts LNS projektam «LNS – otrās mājas» 2006. – 2007. gadā.

> **2. lpp. LNS Goda biedrs Arvīds Jāpkalns:** «Biju liels sportists un mierā nosēdēt nevarēju arī pēc aiziešanas pensijā...»

> **3. – 4. lpp. «Klusās rokas»** – šis ES finansētais projekts ir pats lielākais LNS vēsturē. Un pats nozīmīgākais, jo tā mērķis – panākt būtiskas izmaiņas likumdošanā tieši tajos jautājumos, kas būtiski attiecas uz nedzirdīgo dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Jūsu uzmanībai un izmantošanai **52 dažādu pasākumu programma!**

> **5. lpp. «Efrains» maina savu nosaukumu,** bet ne prezidentu – jaunieši atkal aplicināja savu atzinību Ivaram Kalniņam.

> **6. lpp. Ar dzeju un dziesmu pa dzīvi** – tā iet rainieši, arī daudzi nedzirdīgie. To aplicināja 5. daļiņas konkursu ar kuplu dalībnieku skaitu.

Rasma Kurena: «Skatos uz šiem jauniešiem ar lielu prieku un novēlu viņiem turpināt savu draudzību ar šo mākslu...»

> **7. lpp. Pasaules sporta forumā Amerikā piedalījās arī mūsējie** – Varis Straziņš un Raitis Ozols.

> **8. lpp. Sveicam savus mīļos, pateicamies, pieminam...**

LNS Goda biedri

Arvīds

Jāņkalns

Daiga Delle

Tas ir diženais, sirmais vīrs, kurš Sporta federācijas ballē tika lūgts kāpt uz skatuves un nodot balvu Gada labākajam sportistam. Jāņkalna kungs 30 savus mūža gadus veltījis nedzirdīgo sportam, turklāt par to nesāņemot atalgojumu.

Šis godavīrs nākamgad svīnēs 90 gadu jubileju. Man nācās pārsteigumā skaļi iesaukties, kad to uzzināju, jo sirmajā kungā joprojām kūsā enerģija, optimisms! Kamēr Jāņkalna kundze gādā cienastu, mūs vieno mīlestība pret Siguldu, kura mums abiem dzimtā pilsēta.

Kā tad sācies garais dzīves ceļš?

Arvīds Jāņkalns: Dzimis esmu 1918.gada 8. maijā Valakas rajona Kalnaceplu pagastā. Kad tēvs atrada uzskaitveža darbu Rīgas muitā, visa ģimene pārcēlās uz Rīgu. Mamma vienmēr bija mājsaimniece.

Skološanās

1924. gadā sāku mācīties Rīgas nedzirdīgo bērnu skolā. Tēvs nebija apmierināts ar klases audzinātājas darbu, turklāt avīzes vēstīja, ka Valmierā un Jelgavā būvē jaunas skolas.

Tā nu es nokļuvu Valmieras kurlmēmo skolā, jo Jelgavā vilcienu stacija no skolas bija tālu. Man bija burvīga skolotāja Milda Alksne.

Tomēr galu galā 1934. gadā beidzu Rīgas skolu, jo Izglītības ministrija veica pārbaudi Valmieras skolā un lielos pušus aizsūtīja mācīties uz Rīgu.

Uz darba ceļa stājoties

Tālāk jau sekoja manas pir-

mās darba gaitas. Sākumā biju mācekļis grāmatniecības Rīgas amatniecības skolā. Tur apguvu arī mūrniecību, galdniecību, metālkalšanu, grāmatniecības amatu. Šo skolu gan pametu. Turpmākos 4 gadus privāti mācījos par grāmatniecību. Ieguvu Latvijas Amatniecības kameras zelta diplomu. Gandrīz tiku līdz meistara nosaukumam, bet tālāko mācīšanos izjauca padomju okupācija. Strādāju tipogrāfijā, kura dažādos laikos mainīja savu nosaukumu – Rota, Spartaks, Tēvija, Ciņa.

No 1940. gada mūsu ģimenei dzīvesvieta bija Siguldā. Trīs gadus ar vilcienu braukāju uz darbu Rīgā. Vilcieni gan tolaik bija ātrāki.

Vairāk nekā 70 gadu biedrībā. Pie sirds – sports

Kopš 1935. gada esmu iesaistījies Nedzirdīgo biedrībā un, kad 1936. gadā nodibināja nedzirdīgo sporta organizāciju, visu mūžu esmu gājis roku rokā kopā ar to! Biju liels sportists: trenējos futbolā, basketbolā. Man patika organizēt, rīkot visādus pasākumus, sacensības utt. Darbojāties kopā ar instruktoru Georgu Poršu.

1947. gadā mani iebalsoja par fizikultūras padomes priekš-

sēdētāju. Tā pēc tam veselus 30 gadus esmu bijis ievēlēts un pārvēlēts šajā amatā (toreiz katru gadu bija pārvēlēšanas).

Un tā tika atrasta Anna

Darbojoties klubā, satiku — nākamā sievu – Annu Morāni (vēlāk Jāņkalni, arī bija Gada biedre). Ar sievu nodzīvojam līdz zelta kāzām, pēc gada viņa nomira.

Anna bija lieliska aktrise un režisores palīdzēja. Savulaik apmeklējusi baleta kursus, bet nācās aiziet dārgo izmaksu dēļ.

Kopš 1950. gada strādāju MRU par grāmatniecību. Līdz aiziešanai pensijā (1987.g.), tur nostrādāti 37 gadi.

Kāpēc šodienas sportisti vairs nav tik aktīvi

Par to Gada sportista ballē runāju ar V.Strazdiņu. Agrāk, kad sportistiem vajadzēja braukt uz sacensībām, viņu darbavietās saglabāja algas un deva produktu talonus. Tās sacensības ilga pat 3 — 4 dienas un visās Latvijas pilsētās.

Piemēram, Pļaviņās notika slēpošanas sacensības, ko organizējām ar A.Celmu. Bija Baltijas republikas sacensības Igaunijā, Lietuvā. Piedalījāmies gan nedzirdīgo sacensībās, gan starp dzirdīgajiem.

Sportā dzirdīgie īpašu uzmanību nepievērsa tam, ka esam nedzirdīgi, galvenais bija darbošanās. Mums bieži notika arī tūrisma pārgājieni un velobraucieni pa Karpatiem, Krimu, piemēram, Kaukāza tūrē nobraucām pat 1000 km!

Pēc kara 1957. gadā Vissavienības Nedzirdīgo spartakiādē Ivanovā ieguvu 1.vietu soļošanā. Uz Olimpiādi Milānā ne-

tiku politisku motīvu dēļ. Vēlāk tādu pašu iemeslu dēļ uz ASV netika Žukovska kungs.

Nemiera gars

Mūsu darbs bija sabiedriskais. Mums ar Poršu pat bija vienošanās, ka viņš strādās pie papīru kaudzes, bet es uzņēmos pārējos pienākumus, jo nebija iespējams pēc darba vēl darboties ar dokumentiem. Pēc darba ar sagatavoto dokumentu kaudzīti devos uz Sporta komiteju pieteikties sacensībām. Pa vidu gan bija pāris gadu algots instruktora darbs Centrālajā valdē un «Rītausmā» uz puslodzi.

Es jau mierā nevarēju sēdēt arī pēc aiziešanas pensijā, joprojām darbojos Nedzirdīgo Sportā. Aizgāju, kad parādījās uzticams darba turpinātājs Vāris Strazdiņš!

Kādi vēl jums hobiji?

Ak, esmu kaislīgs auto braucējs ar 19 gadu stāžu. Tā kā biju Darba teicamnieks, tad tiku bez rindas pie jauna auto. Tas bija tieši laikā, jo tikko biju beidzis autokursus. Mani ļoti interesē vēsture un ģeogrāfija.

Atpūta

Patīk sēņot un ogot. Tā ir laba atpūta pie dabas krūts! Ar sievu Onu (starp citu, Ona ir lietuviešu vārds, bet latviešiem tas ir Anna, tātad man abas sievas — Annas) satīcīgi dzīvojam kopā jau 12 gadus. Onu zināju jau sen, bet, kad lūkojos pēc sievas, par viņu neiedomājos (*smejas*). Domāju: es tāds parasts cilvēks, bet viņa gudra, skaista! Bet mums kopā ir labi. Abiem patīk ceļot! Ar dzirdīgo tūrisma grupu izbraukāta Vidusāzija. Pēdējie braucieni bija uz Zviedriju, Somiju, Norvēģiju.

Vai izjūtat cieņu?

Jā! V.Strazdiņš un J. Bočkāne mani nekad neaizmirst! Esmu bagāts cilvēks, jo zinu visus sporta vēstures notikumus. Man vienmēr zvana un konsultējas. Ir gandarījums, ka Sporta laureāta ballē tiku lūgts kāpt uz skatuves kā visvecākais sportists un ilggadīgs aktivists Nedzirdīgo Sporta padomē. ♦

**Projekts
«Klusās rokas»
speciālizdevums**

Ceļā uz likumdošanas izmaiņām

Ilze Kopmane

LNS vēsturē lielākais projekts «Klusās rokas» uzsācis noslēdzošo posmu realizācijas gaitā. To iezīmēja vērienīgs pasākums – nacionālās tematiskās darba grupas sēde šī gada sākumā KC «Rītausma», kam pašreiz seko daudzveidīgu pasākumu komplekss ar kopskaitā 52 aktivitātēm. Šeit jūsu uzmanībai pārskats par minēto!

«Vienādas iespējas darba tirgū»

Tāds ir Eiropas Kopienas iniciatīvas Equal vadmotīvs un arī Nacionālās tematiskās darba grupas (NTG) nosaukums, kuras darbību virza un pārzina Labklājības ministrija (priekšsēdētāja ir LM valsts sekretāra vietniece Agrita Groza). Darba grupā iekļauti un uz sēdi «Rītausmā» ieradās pārstāvji no visām organizācijām Latvijā, kas patlaban īsteno līdzīgus projektus ar Equal finansējumu (9).

Šajā sēdē LNS atskaitījās par savu galveno veikumu – prezentēja ierosinājumus (projekta terminoloģijā – produktus) likumdošanas izmaiņām, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu brīvāku, vienlīdzīgu pieeju nedzirdīgajiem, īpaši sievietēm, darba tirgum un profesionālajai izglītībai.

Svinīgā atklāšana

Kaut arī tā bija darba sēde, tomēr KC «Rītausma» radošais kolektīvs bija padomājis par šī nozīmīgā pasākuma svinīgu atklāšanu, lai akcentētu tā svarīgumu un radītu labu noskaņojumu sekmīgai sēdes norisei. Vairāk nekā četrdesmit klātesošo varēja vērot nedzirdīgo pašdarbnieku uznaicienu tau-

tasdziesmu uzvedumā un sveču aizdegšanas ceremonijā, kad telpas vidū iekvēlojās visiem nu jau labi pazīstamais uzraksts EQUAL (attēlā).

Ko LNS var paveikt saviem spēkiem

Sēdi atklāja NTG grupas vadītāja A.Groza, un tās dalībnieki vienojās par dienaskārtību, tas ir, par to, ka LNS iepazīstina ar sava darba rezultātiem, notiek domu apmaiņa, diskusija un beigās katram priekšlikumam – produktam tiek dots novērtējums.

LNS pārstāvji – projekta vadītājs A.Pavilins un darba grupu vadītāji prezentēja 7 horizontālās integrācijas produktus, tas ir, tāds jaunievedumus, kurus LNS var ieviest saviem spēkiem, neprasot izmaiņas likumdošanā un dotācijas no valsts budžeta. Tie ir šādi:

1. Datu bāzes izveidošana.
2. Rokasgrāmata darba devējiem par nedzirdīgo darbinieku adaptāciju darbavietā.
3. Nedzirdīgajiem adaptēts ap-

mācību komplekts sākotnējā datorprasmē.

4. Nedzirdīgiem adaptēts informatīvais bloks par nodarbinātību.

5. Sistēmapraksts un metodiskie materiāli par projektu realizētājiem.

6. Nedzirdīgo motivācija integrācijai sabiedriskajā dzīvē, nodarbinātībā – veicināšanas pasākumu moduļi.

7. Nedzirdīgo ģimeņu atbalsta moduļi, integrācijas pasākumu metodika.

Katrs no tiem tika izskaidrots, un prezentētājiem nācās atbildēt uz dažādiem jautājumiem.

A.Pavilins skaidroja, ka minētie priekšlikumi daļēji jau īstenoti, bet ar vairākiem darbs tiks izvērsti projekta noslēguma fāzē un noritēs regulāri saskaņā ar plānu līdz pat 2013. gadam.

Darba grupa apstiprināja visus 7 produktus iesniegšanai tālākai izskatīšanai augstākā līmenī – Integrētās pieejas politikas vadības grupai.

Kad nepieciešamas izmaiņas likumdošanā

Lielākas diskusijas un domu apmaiņu izraisīja tie LNS

Nobeigums 4.lpp.

LNS EQUAL projekta «Klusās rokas» tematikai veltītie pasākumi biedrībās

Motivācijas — informācijas semināri par projekta izstrādēm, sasniegtajiem rezultātiem, perspektīvām

Rīgā	— 24.02
Valmierā	— 21.04
Daugavpilī	— 27.05
Rēzeknē	— 26.05
Liepājā	— 9.06
Kuldīgā	— 9.06

Lekcijas kopienas iniciatīva Equal: vienādas iespējas visiem, (anti) diskriminācijas, integrācijas jautājumi – lekciju tēmas zīmju valodā. Lektori – LNS vietējo komūnu lideri

Rīgā	— 10.02.; 24.02; 3.03; 10.03; 17.03
Valmierā	— 10.02; 24.02
Liepājā	— 29.04
Kuldīgā	— 28.04

Daugavpilī — 28.02;
14.03

Rēzeknē — 17.03; 07.04

Smiltēnē — 10.02; 24.02;
28.03

Ventspilī — 28.04

Tematiskie vakari — «Equal» Informācija par projekta rezultātiem

Valmierā	— 25.03; 5.04
Rēzeknē	— 7.04; 23.06

Pieredzes apmaiņa

Labās prakses izplatīšanas pasākumi

Rēzekne (uz Valmieras RB) — 2. — 3.06

Valmiera (uz Rīgu) — 14.04

Rīga (uz Rēzekni) 28.— 29.04

Ceļojošās izstādes

Visos Latvijas nedzirdīgo klubos no 2007. gada aprīļa.

LNS EQUAL projekta...**Mutvārdu žurnāli**

Liepājā	— 9.06
Ventspilī	— 10.06
Rēzeknē	— 27.05
Daugavpilī	— 26.05
Alūksnē	— 22.04
Valmierā	— 21.04
Rēzeknē	— 28.04
Pļaviņās	— 29.04

Informatīvais bloks — LNS informācijas centrā (4 semināri)

Par darba attiecību veidošanas, informācijas ieguves un internetresursu izmantošanas jautājumiem.

Sākot ar 2007. gada aprīli

Programma «E – mobilitāte»

IT lietošanas pamatprasījumu bāze, lai sekmētu nedzirdīgo iekļaušanos e-sabiedrībā un atgriešanos darba tirgū. 42 stundu mācību programmas aprobācija LNS reģionu centros: **Liepājā, Valmierā, Pļaviņās, Daugavpilī, Rīgā, Rēzeknē.** Pasākumi, sākot ar 2007. gada aprīli.

Plašāka informācija: AGNESE VALDMANE, tel. 7451947, e-pasts: projekti@lns.lv

Ceļā uz ...

Sākums 3. lpp.

puses izstrādātie priekšlikumi, kuru ieviešanai jau nepieciešams izdarīt izmaiņas likumos, kas skar invalīdu, konkrēti nedzirdīgo cilvēku būtiskas intereses un kam tādā gadījumā būtu vajadzīgs arī valsts finansējums (projekta terminoloģijā – vertikalās integrācijas produkti).

Kā pirmo apsprieda LNS sagatavoto koncepciju nedzirdīgo un smagi vārdzirdīgo speciālo izglītības iestāžu absolventu integrācijai profesionālās izglītības sistēmā, darba tirgū. Visumā tā guva klātesošo atbalstu un tika apstiprināta.

Arī otra koncepcija dzirdes invalīdu integrācijai valsts nodarbinātības struktūrās, darba tirgū neizraisīja lielus iebildumus tālāk virzīšanai.

Tiesa, LM Darba tirgus attīstības nodaļas pārstāvis V. Bužs uzsvēra Izglītības ministrijas atbildību par profesionālo apmācību, kas neietilpstot NVA kompetencē. Viņš informēja, ka pašlaik tiek gatavoti MK noteikumu Nr. 309 grozījumi un paredzēti zīmju valodas tulkus pakalpojumi NVA struktūrās.

NTG sēdes dalībnieki ieteica precizēt, pārskatīt un sagrupēt kopā lielākās 2 – 3 paketēs nākamos priekšlikumus sociālā atbalsta formu veidošanai, dzimumlīdzības īste-

nošanai, profesionālās rehabilitācijas nodrošināšanas pieejamībai, to skaitā – arī jautājumā par tehnisko palīgīdzekļu sistēmu optimālu izmantošanu, u.c. Darba grupas sēde beidzās ar lēmumu: konceptuāli atbalstīt LNS iesniegtos priekšlikumus un viena mēneša laika tos sakārtot atbilstoši ieteikumiem.

Pašreizējā posmā

Patlaban pārstrādātā, lielākos blokos apvienotā LNS koncepcija iesniegta tālākai izvērtēšanai nākamajā augstākā līmenī – Integrētās pieejas politikas vadības grupai.

Jau saņemts šīs grupas pirmais atzinīgais vērtējums par horizontālās integrācijas produktu apstiprināšanu ieviešanai LNS darba praksē. Savukārt otrās grupas – horizontālās ie-

virzes ierosinājumi vēl tiek analizēti un lēmums tiks pieņemts martā – aprīlī.

Bet LNS ikdienas darba ritumā jau iezīmējas projekta «Klusās rokas» aktivitāšu paplašināta plūsma – reģionu klubos visā Latvijā un Rīgā notiek semināri, lekcijas, mutvārdu žurnāli, tematiskie vakari. Tiek saskaņotas pieredzes apmaiņas vizītes un izstrādāts projekta tematikai veltītās ceļojošās izstādes grafiks.

Aprīlī sāksies arī nodarbinātības programmā «E – mobilitāte» un informatīvajā blokā, kas risināsies jaunatvērta LNS Informācijas centrā Rīgā, Elvīras ielā 19. Jūsu uzmanībai – pasākumu plāns. Iepazīstieties ar to, izvēlieties sev noderīgāko, tikamāko un dodieties uz notikumam paredzēto vietu. ♦

Bezmaksas konsultācijas profesijas vai izglītības izvēlē

Saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSA) 2004. gada datiem, no iedzīvotāju kopskaita 5% ir cilvēki ar invaliditāti*. Taču tikai 13% no šiem cilvēkiem darbspējīgā vecumā ir atraduši darbu.

Ārzemju prakse liecina, ka apmēram 2/3 bezdarbnieku, kuru darbaspējas ierobežo veselības traucējumi, izsaka vēlēšanos strādāt. Līdzīga situācija nākotnē varētu izveidoties arī Latvijā.

Ņemot vērā ārvalstu pieredzi, var secināt, ka karjeras konsultēšanas dienestiem ir izšķiroša loma

šo cilvēku sekmīgai iesaistei darba dzīvē un sabiedriskajās aktivitātēs. Arī Latvijā šādi pakalpojumi arvien vairāk tiek atzīti par lietderīgiem darba meklētāja spēju noteikšanai un potenciāla atklāšanai.

Šogad Eiropas Sociālā fonda Nacionālās programmas projekta «Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūras profesionālās orientācijas sistēmas pilnveidošana» ietvaros veikts pētījums «Profesionālās orientācijas pakalpojumu saņēmēju mērķa grupu vajadzību izpētes sistēmas izstrāde un realizācija». To veica SIA «Baltic

Project Consulting» sadarbībā ar Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūru.

Tika aptaujātas 90 personas ar veselības problēmām un 70 profesionāļi, kuri ikdienā sniedz šai grupai pakalpojumus, lai āpinātu situāciju, kādā Latvijā atrodas personas ar invaliditāti un/vai funkcionāliem traucējumiem profesionālās orientācijas un karjeras konsultēšanas jomā – viņu vajadzības, vēlmēs, problēmas un galvenos sociālos partnerus.

Jāatzīmē, ka līdz šim profesionālās orientācijas pakalpojumu saņēmēji netika iesaistīti pakalpojumu izstrādāšanā. Tādēļ veiktais pētījums var tikt uzskatīts par unikālu ne tikai Latvijā, bet arī Baltijā, kā arī citviet Eiropā.

Pētījumā aptaujātās personas bija vecumā no 20 līdz 69 gadiem. 84% no tiem bija iepriekš strādā-

juši pastāvīgu darbu, 9% strādājuši gadījuma darbu, bet 4% nebija vispār strādājuši. Uz aptaujas brīdi 67 respondentiem (74%) bija invaliditāte vai darba nespējas lapa. 48% respondentu veselības stāvokļa dēļ bija spiesti mainīt profesiju/darbu. No aptaujātajiem 61% respondentu veic algotu darbu, bet 37% par atalgojumu nestrādāja vai nestrādāja vispār.

Par Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūru bija dzirdējuši 38% respondentu, taču tikai 10% bija vērsušies pēc konsultācijām.

Jautāti, kuras jomas, kas saistītas ar darbu un izglītību, varētu būt aktuālas tuvākajā nākotnē, respondenti atbild, ka svarīga šķiet kvalifikācijas paaugstināšana (29%), papildus izglītības iegūšana kādā citā jomā (23%), darba meklēšana (22%), pārkvalifikācija (22%) un

izglītības turpināšana (18%). Pilnīgi pārliecināti, ka šie jautājumi viņiem būs aktuāli ir 50 (56%) cilvēku.

Atbildes uz jautājumu par to, kāda veida konsultācijas cilvēki vēlētos saņemt no Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūras, ir visdažādākās, bet dominē vēlme saņemt konsultācijas par veselības stāvoklim piemērotākajām profesijām – to izteica 44 (49%) respondenti.

Intervētajiem bija aktuāli uzzināt ko vairāk par pārkvalificēšanās iespējām (26%), iespējām papildināt/iegūt izglītību (24%), saņemt konsultācijas par savām prasmēm (16%), par mācību iestādēm (12%), rakstura iezīmēm (12%) un saņemt palīdzību lēmuma pieņemšanas procesā (11%).

Savukārt tikai 34 (48%) no intervētajiem profesionāļiem ir pārliecināti, ka ir iespējams atrast klienta veselības stāvoklim atbilstošu darbu, kas raksturo sabiedrībā valdošo viedokli par cilvēku ar invaliditāti spējam strādāt.

Jautājumā par veidu, kā cilvēki vēlētos saņemt informāciju par pakalpojumiem, vispārliecinotāk izskan vēlme to saņemt informācijas lapās (36%). Saņemt konsultācijas pa e-pastu svarīgi šķiet 34% no respondentiem, bet 20% izvēlētos presi. Tāpat uzsvērtā iespēja sa-

ņemt informāciju ārstniecības iestādē – 17% gadījumu. Invalīdu organizācijas kā informācijas ieguves vietas izvēlējušies 14% no respondentiem.

Atšķiras klientu viedokļi par labākajiem pakalpojumu sniegšanas veidiem. Kopumā visaugstāk novērtēts individuāls, tiešas sarunas veids – 38% gadījumu, pēc tam testa un tiešas sarunas variants – 21%, grupu nodarbības par vispiemērotākajiem atzīst 17% respondentu, bet 12% intervēto atzina arī novērtē iespēju patstāvīgi meklēt informāciju internetā.

Jautāti, kāda veida uzlabojumus vajadzētu ieviest, lai atvieglotu profesionālās orientācijas pakalpojumu izmantošanu, intervētie cilvēki akcentē iespēju saņemt konsultācijas speciālistu izbraukumu laikā uz invalīdu organizācijām, rehabilitācijas iestādēm (32% respondentu) un pa telefonu (20%).

Balstoties uz pētījumā iegūtiem rezultātiem atzīts, ka ir nepieciešams tālāk attīstīt sadarbību starp Veselības un Labklājības ministrijām, ģimenes ārstiem, sociālās palīdzības darbiniekiem, rehabilitālogiem, ārstiem, kas strādā obligātās veselības pārbaužu komisijās, Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu komisijā (VDEĀK) un Centrālajā ārstu kon-

sultatīvajā komisijā arodslimībās (ČĀKK Arodslimībās), kā arī starp Nodarbinātības valsts aģentūras, Darba devēju konfederācijas un nevalstisko organizāciju pārstāvjem.

Līdz šim sadarbība, kas balstīta uz atsevišķām iniciatīvām nav pietiekama, lai nodrošinātu personu ar invaliditāti un/vai funkcionāliem traucējumiem veiksmīgu iekļaušanos darba tirgū un sabiedriskajos procesos. Bieži nepietiekama sadarbība starp iesaistītām institūcijām ir šķērslis potenciālo pakalpojumu saņēmēju informēšanā par viņiem pieejamiem bezmaksas atbalsta pakalpojumiem, līdz ar to veiksmīgai iesaistei darba dzīvē.

Jebkurš Latvijas iedzīvotājs, kuram nepieciešama palīdzība un atbalsts profesijas izvēles jautājumos, turpmākās karjeras plānošanā un izvēlē darba meklēšanā, var doties uz Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūru un saņemt bezmaksas konsultācijas pie aģentūras speciālistiem. Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūrā strādā kvalificēti speciālisti darba meklēšanas, izglītības un profesijas izvēles jautājumos.

Aģentūrā var iegūt arī informāciju par izglītības iespējām dažāda līmeņa iestādēs, par profesiju sa-

turu, darba vidi, prasībām pret strādājošo, nepieciešamo izglītību, veicamajiem pienākumiem, par sevis pilnveidošanas iespējām.

Konsultācijas ietver pārrunas ar klientu, darbu ar informatīviem materiāliem, vingrinājumus, testu izpildi, psihologa konsultāciju vai ārsta konsultāciju gadījumā, ja tiek meklēta apmeklētāja veselības stāvoklim vispiemērotākā profesija. Konsultācija vidēji ilgst no 45 minūtēm līdz 1,5 stundai.

Ikviens interesents tiek gaidīts Rīgā, Jēzusbaznīcas ielā 11, 3. stāvā vai arī jebkurā no 26 filiālēm rajonos. Individuālām konsultācijām sev izdevīgā laikā Rīgā var pieteikties pa tālruni 7210700.

Aģentūrā ir arī mobilā konsultantu grupa, kura pēc iepriekšējas norunas var ierasties pie klienta nevalstiskā organizācija vai ārstniecības iestādē. Daļu no Aģentūras sniegtajiem pakalpojumiem ir iespējams saņemt internetā, pierēģistrējoties aģentūras mājas lapā: www.okiva.gov.lv. Tur atradīsiet plašāku informāciju par šo un citiem pētījumu rezultātiem. Pētījums veikts, pateicoties Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējumam.

* Statistikas biļetens «Cilvēki ar invaliditāti 1997 – 2004», <http://www.lm.gov.lv>

Apmaksāta

Jauniešu organizācija

«Efraims» maina nosaukumu

Elfa Zariņa

Neraugoties uz āra bargo salu un apkārt klistošajiem teroristiem – virusiem, Raiņa skolā 24. februārī notika Nedzirdīgo jauniešu un viņu draugu organizācija (NJVDO) «Efraims» konference.

Sanāca daudzi biedri, par kuriem NJVDO «Efraims» valdei bija patīams prieks. Es kā vadītāja atklāju konferenci. Tā ritēja draudzīgi, pat ar humoristiskiem momentiem. Protokolistu pienākumus veica Uldis Ozols un Kārlis Novickis.

Dienas kārtībā bija daudz svarīgu punktu: dažādas atskaites NJVDO «Efraims» darbības laikā no iepriekšējās kon-

ferences līdz šai konferencei, t.i. 2005. – 2007. gadam, prezentācijas, Statūtu grozīšana, EQUAL projekta «Klusās rokas» darba process, vēlēšanas...

Klausoties pārskatu par līdzdalību EQUAL projektā daudzus ļoti ieinteresēja, kā tika padarīti darbi, sazinoties ar LR augstākajām institūcijām likumu jautājumā. Šī jautājuma apspriešana ritēja dažas stundas. Tātad bija interesanti un svarīgi!

Pēc šī punkta tika

izsludināta kafijas pauze. Bija tik garšīgas kūciņas, augļi...

Dažus punktus statūtos mainījām, svarīgākais — NJVDO «Efraims» pārdēvēšana uz jauno pilno nosaukumu – Latvijas Nedzirdīgo jauniešu organizācija (LNJO). Civilizēti, vai ne!

Protams, bija polemika par dažādiem citiem nosaukumiem – Latvijas Nedzirdīgo Jauniešu Asociācija (LNJA), Latvijas nedzirdīgo jaunatne (LNJ), LNJO «Efraims», LNJA «Efraims».

Nobeigums 6. lpp.

«Efraims» maina...

Sākums 5.lpp.

Debatēs visvairāk jauniešu izteica neapmierinātību par organizācijas mājaslapu – nekas nav mainīts, neinteresanta, vecas tēmas, kur palikušas jaunās tēmas: NJVDO «Efraims» taču organizējis daudzus vērienīgus pasākumus, piedalījies dažādos projektos utml.

Valdes vārdā prezidents I.Kalniņš paskaidroja: nav brīvprātīgais atbildīgais, kas uzņemas pilnu atbildību. Ja tāds atastos, varētu palielināt mājaslapas apjomu, pievienojot attē-

lus zīmju valodā. Daudzi izteica vēlēšanos, lai tiktu – organizēti lieli masveida pasākumi – piemēram, Mis un Mistery, forums un citi. Debates ritēja bez asumiem.

Pirms svarīgajām organizācijas vadības vēlēšanām tika apstiprināta balsu skaitīšanas komisija 2 cilvēku sastāvā – Anita Ķivīte un Oļegs Trescovs.

Nu īsumā... Bez lielām debatēm tika ievēlēts prezidents – atkal **Ivars Kalniņš**. Viceprezidente – **Karina Beisone**. Un pilnīgi jauna valde ar – aktīviem jauniešiem – **Aļona**

Udovenko, Anita Ķivīte, Arta Birzniece – Siliņa, Vladimirs Krumins, Mareks Kaidašs.

Novēlēsim viņiem lielu izturību, ar stingru stāju daudzas idejas realizēt, bet īpaši prezidentam Ivaram Kalniņam – pacietību un apņēmību, audzinot jauno valdi!

I.Kalniņš aicināja vecos valdes locekļus dalīties ar jaunajiem pieredzē. «Jā, gan nepazudīsim!» – vienbalsīgi atbildēja viņi, jo Vida vēl joprojām organizē ziemas pasākumu, Ulda pieredze arī noderēs, priecāties kopā ar jaunajiem, Tat-

jāna – ar mīļu prātu sadarbosies ar valdi dažādos jautājumos, es – vēl strādāju birojā, katru dienu sakaros ar jauninājumiem!

Jaunā valde pateicās vecajai valdei, uzdāvinot jaukas tulpes... Nu mums tā ap sirdi kļuva silti, protams – aizkustinošs brīdis!

Par revidentu tika ievēlēts Reinis Reinholds.

Konference beidzās pievakarē ar labi padarīta darba sajūtu. Jaunieši gatavi tālākam darbam! ♦

Daiļlasītāju konkurss

Atkal – piektais!

Zigmārs Ungurs

Ar dziesmu «Tikai vienu reizi» kā savdabīgu muzikālo sveicienu konkursa dalībniekiem, kuru izpildīja pagājušā gada daiļlasīšanas konkursa laureāts melodeklamācijā **Rolands Barkāns un dzirdīgā 10. klases skolniece Lauma Birziņa, tika ieskandēts piektais – jau par tradīciju kļuvušais Nedzirdīgo daiļlasīšanas konkurss Raiņa vakarskolā.**

Konkursa nenogurstošā organizētāja Inese Immure šoreiz pasākuma vadīšanu uzticēja vakarskolas dzirdīgajam absolventam Jānim Graudiņam. Klātesošie vispirms tika iepazīstināti ar žūriju, par katru pastāstot kaut ko raksturojošu.

Pieredzējusi žūrija

Tātad: Zigmārs Ungurs – nedzirdīgais dzejnieks un žūrijas priekšsēdētājs. Visuzticamākais žūrijas loceklis. Kopā ar rainiešiem kopš 1.konkursa; Rasma Kurēna – kultūras centra «Rītausma» nedzirdīgo drāmas kolektīva aktrise. Savu aktrises karjeru uzsāka pirms 50 gadiem kā dailasītāja; Lilita Janševska – Latvijas Nedzir-

dīgo savienības Zīmju valodas centra direktore un nedzirdīgo tulce; Uldis Ozols – Rīgas Nedzirdīgo skolas skolotājs, zīmju valodas speciālists; Ivars Kalniņš – Nedzirdīgo jauniešu un viņu draugu organizācijas «Efraims» prezidents, topošais latviešu valodas un literatūras skolotājs. Žūrijā bija uzaicināta arī Irina Kristoforova, skolas absolvente, viena no labākajām melodeklamētājām.

Pēc tam vakara vadītājs aicināja skolas direktora vietnieci Aiju Kārklīņu atklāt dzejas konkursu.

Sacensšanās divās grupās

Vērtēšanas sistēma konkursā bija paredzēta tāda pati kā iepriekšējos gados. Dzejas lasījumiem: stāja, mīmika, zīmju skaidrība, priekšnesuma izteiksmīgums, vārdu atbilstība zīmēm, ritma izjūta. Vērtēšana: no 0 līdz 5 punktiem. Melodeklamācijas tika vērtētas šādos parametros: zīmju skaidrība, izpildījuma meistarība, mākslinieciskais līmenis, skatuves kultūra. Arī šeit iespējams punktu skaits: no 0 līdz 5.

Dzejas lasījumiem tika pieteikti 16 jaunie censoņi, bet uzstājās 14. Uzreiz jāsaka: vērojot dalībniekus kopumā un salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, jūtami uzlabojusies dalībnieku stāja. Tas ir ļoti iepriecinoši, ka jaunieši īpaši domājuši par to, kā izskatīsies publikas priekšā. Laba stāja – tas nozīmē arī cieņu pret saviem skatītājiem. Un faktiski taču stāja ir pats pamats, no kura sākas viss pārējais, stāja arī rada pirmo iespaidu.

Un, lūk, konkursanti!

Renārs Simsons bija izvēlējis O. Vācieša dzejoli «Vēl nevar pazīt cēriņus». Laba zīmju valoda un stāja, bet jāattīsta izteiksmīgums, mīmika un ritma izjūta.

Inna Fjodorova izpildīja I.Ziedoņa dzejoli «Nekā jau

nepietrūkst».

Māris Meirāns ar O.Vācieša «Svilpojamo dziesmiņu» izpildījumu arī parādīja labu zīmju valodu, bet **Gatim Mālkalam** vēl jānoslīpē priekšnesuma izteiksmīgums.

Patīkami bija vērot **Elīnas Roopas** uzstāšanos; lieliska stāja, arī viss izpildījums labā līmenī. Viņa bija izvēlējusies I.Ziedoņa dzejoli «Kā milzīgi svečturi ozoli stāv».

Ziedonis acimredzot ir ļoti iecienīts nedzirdīgo vidusskolēnu vidū. To bija izvēlējusies gan **Agnese Anipko**, gan **Lauris Rūrāns**, gan **Mairita Reinholde** un **Alnis Kuļikovs**.

Kaspars Unte nodeklamēja Simora Langa dzejoli «Saulīte», **Anita Barkāne** – Ē.Ādamsona dzejoli «Cilvēks pavasarī», un no abiem varēja

Arī Lauris bija izvēlējis I.Ziedoņa dzeju

vēlēties vairāk izteiksmīguma. Par savu stāju va-jadzētu padomāt Mārim Jocim, Linardam Volkovam, tas palielinātu viņu izredzes turpmākajos konkursos. Savukārt Kristīne Urtāne iepriecināja tieši ar teicamo stāju un zīmju skaidrību.

MELODEKLAMĀCIJAS šogad izpildīja seši konkursanti. Starp viņiem izcēlās **Daina Platāce** ar dziesmas «Seksuālie čiekuri» izpildījuma augsto māksliniecisko līmeni. Atzīstamu sniegumu parādīja arī **Lilita Lukina**, izpildot skumjo dziesmu «Reiz zaļoja jaunība» ar Eduarda Veidenbauma vārdiem. Pārējie dalībnieki jūtami atpalika. Patīkamu pārsteigumu radīja **Jānis Sausiņš** ar impozanto R. Paula dziesmas «Es esmu nabaga vecpuišis» izpildījumu.

Vēl dziesmas zīmju valodā izpildīja **Ilze Rumpe** (Z.Liepiņa «Dziesma par brīnumiem»), **Mareks Antonovs** (R.Pauls «Varbūt») un **Dainis Liepiņš** (Renārs Kaupers «Mana dziesma»). Tāpat kā iepriekšējā gadā, arī šoreiz ar melodeklamētājiem sa-

darbojās skolas koris.

Uzvarētāji un simpātijas

Pēc starpbrīža, kura laikā žūrija sprieda par vietu sadalījumu, tika paziņots lēmums: dzejas lasījumos pirmā vieta **Elinai Roopai**, otrā – **Laurim Rūrānam**, trešā – **Mairitai Reinholdei**.

Melodeklamācijās tika piešķirtas tikai divas vietas. Pirmā vieta tika **Dainai Platācei**. Otrā – **Lilitai Lukinai**. Savukārt **Jānim Sausiņam** tika pasniegta īpaša balva par izpildījuma savdabīgumu.

Vēl tika noteikta skatītāju simpātija, kura izrādījās **Mairita Reinholde**. Organizācija «Efraims» par labākajiem atzina **Lilitu Lukinu** un **Elinu Roopu**. Bet LNS viceprezidentes **Marutas Piternieces** atzīnību par centību un uzdrošināšanos izpelnījās **Kristīne Urtāne** un **Dainis Liepiņš**, cerot, ka nākotnē viņi rādīs atzīstamu līmeni.

Žūrijas komisijas locekle **Rasma Kurena** atzina, ka viņu pārsteidzis konkur-

santu lielais skaits: «Esmu iepriecināta, ka mani aicina uz šādiem konkursiem. Savlaik **Inese Immure** pati bija populāra un atzīnību ieguvusi melodziesmu izpildītāja. Vēl tagad daudzi ar sajūsmu atceras viņas aizrautīgi pasniegtās dziesmas zīmju valodā «**Anniņa vannīnā**», «**Vēl ir laiks**», «**Pie jūras dzīve mana**» u.c.

Un šo savu mīlestību uz dzeju un dziesmu **Inese** ar atzīstamiem panākumiem glabā un vairo tālāk savos audzēkņos **Raiņa skolā**. Par to liecina arī šis konkurss. Laikam gan neatrast kādu citu vietu **Latvijā**, kur notiek tik plaša un skaista sadarbība dzirdīgo un nedzirdīgo cilvēku starpā pašdarbības laukā.

Skatos ar tādu prieku uz šiem jauniešiem, kuri uzstājas, un novēlu viņiem turpināt savu draudzību ar dzeju un dziesmu, izkopt savus talantus – iejusties tēlā, veidot stāju, skaistu mīmiku un skaidras zīmes, lai pēc iespējas pilnīgāk izteiktu dzejas vai dziesmas saturu.» ♦

Sports. Sports. Sports. Sports. Sports

Sporta pārstāvji pulcējas pasaules kongresā

Varis Strazdiņš

Pasaules Nedzirdīgo sporta kārtējais – 40. ICSD Deaflympics kongress šogad notika okeāna otrajā pusē ASV, Saltlakitijā (Salt Lake City, kas tulkojumā nozīmē sāls ezeru pilsēta) Jūtas štatā.

Uzreiz pēc kongresa turpat risinājās 16.Nedzirdīgo Ziemas olimpiskās spēles vairākos sporta veidos: hokejā, distanču slēpošanā, kalnu slēpošanā, snowbordā un pirmo reizi programmā iekļautajā sporta veidā – kērlingā.

Kongresā bija ieradušies 62 valstu delegāti, starp kuriem arī mēs ar Raiti Ozolu. Pirmajā dienā bija paredzēta apspriede/diskusija par dažādiem svarīgākajiem nedzirdīgo sporta attīstības jautājumiem.

Dažādi jautājumi

Daudzās valstīs nedzirdīgo sports joprojām ir attiecīgās valsts Paralimpiskās komitejas pakļautībā, un nevienu tas īpaši neapmierināja. Jau kopš nedzirdīgo sporta atdalīšanās no Starptautiskās Paralimpiskās kustības 1995.gadā pastāv šī problēma!

Katra valstī, protams, ir savas nelielas atšķirības, bet problēmas pamatā ir finan-

sējuma nepietiekamība nedzirdīgo sporta aktivitātēm. Vēl neskaidri ir organizācijas nosaukumā ICSD vai Deaflympics kā CISS mantiniece. Nav īsti skaidrs, kuru nosaukumu kādos apstākļos izmantot.

Vēl izvērtās diskusijas par sportistiem, kas lieto kohleāros implantus. Vai viņus bez aparāta var pielaist sacensībās, vai nebūs problēmas ar veselību. Galu galā delegāti nonāca pie kopēja viedokļa – atvienojot kohleāro implantu, viņi ir tādi paši sportisti kā sportisti bez dzirdes aparāta.

Pretenzija apdraud nedzirdīgo sporta labo slavu

Pēcpusdienā notika diskusijas par visai nepatīkamu lietu – nedzirdīgais **Rafaels Pinckas** (pēc tautības uzbek, bet dzīvo ASV) izvīrēja pretenziju pret ICSD. Abas puses varēja izteikt savu viedokli.

Pretenzijas būtība bija tā, ka **R.Pinckas** uzskata, ka rupji tiek pārkāpti ICSD statūti, likumi un noteikumi, tāpēc jau 2001.gadā iesūdzēja tiesā ICSD vadītājus. Un līdz šodienai jau 4 tiesas instances noraidījušas **R.Pinckas** prasības.

Par to varētu pasmīnēt un justies gandarīti, bet galvenā problēma ir, ka tas ietekmē nedzirdīgo sporta prestižu Starptautiskās Olimpiskās komitejas (IOC) acīs. Protams, ne jau pozitīvā ziņā.

Diskusiju nobeigumā ICSD Valde piedāvāja balsošanai formulējumu – pasludināt **R.Pinckas** par nevēlamu personu nedzirdīgo sportā. Delegātu domas dalījās – lēmumam pietrūka vairākuma, jo ļoti daudzi atturējās (gandrīz 1/3).

Šāds negaidīts iznākums šokēja visus, un ICSD prezidente **Donalda Ammons** otrās dienas ievadā paziņoja par savu demisiju. Nācās ņemt pārtraukumu, lai atvēsinātu sakarsētu atmosfēru.

Galū galā delegāti nobalsoja par to, ka uzticas līdzšinējai vadībai un lūdz prezidenti **D.K.Ammons** turpināt vadīt ICSD un tās kongresu.

Jaunu biedru uzņemšana

Kongress izskatīja 4 iesniegumus par jaunu biedru uzņemšanu: **Bolīvija**, **Namībija**, **Lielbritānija** un **Itālija**. Par Lielbritāniju un Itāliju jāsaka, ka šo valstu nedzirdīgo sporta darbība tika apturēta sakarā ar viņu problēmām mājās, savā zemē. Tagad, kad problēma atrisināta, šīm valstīm atjaunoja ICSD biedra statusu.

Nedzirdīgo Olimpisko spēļu organizatori no **Melburnas**, **Austrālijas** informēja, ka kopējie šī pasākuma ieņēmumi bija 9 milj. **Austrālijas** dolāru, bet izdevumi – 8,6 milj. **Austrālijas** dolāru, atlikušie 400 tūkstoši kā ienākumi tika pārskaitīti **Austrālijas** valsts budžetam.

Sporta pārstāvji...

Sākums 8. lpp.

Priekšlikumu daudz

Kongresa turpinājumā izskatīja 65 dažādus iesniegtos priekšlikumus. Liela daļa attiecas uz ICSD vietu pasaules sporta sabiedrībā. Tika ierosināti arī grozījumi vai papildinājumi dažādos nedzirdīgo sporta normatīvajos dokumentos. Šajā rakstā tos visus būtu neiespējami aprakstīt, iznāktu pamatīgi bieza grāmata.

Kas un kur notiks turpmāk

Tad sekoja turpmāko sacensību vietu izvēle Nedzirdīgo Olimpiskajām spēlēm un

Pasaules čempionātiem.

Nākamās Ziemas Olimpiskās spēles 2011.gadā risināsies Slovākijā, Vasaras Olimpiskās spēles 2013.gadā – Atēnās, Griekijā. Par vēlāko gadu spēļu rīkotājiem mutisku vēlmi ir izteikušas vairākas citas valstis. Konkrētu lēmumu nepieņēma, jo vispirms jāveic apsekošana, pārbaude, vai tur ir atbilstoši apstākļi.

Vakaros pēc kongresa darba notika nākamo vasaras olimpisko spēļu Taipeijā 2009.g. un Atēnās 2013.g. vietu prezentācija. Visi varēja sīkāk iepazīties ar attiecīgās valsts apstākļiem, paveikto un iecerēto darbu sacensību uzņemšanā. ♦

Atsaucoties uz publicējumu**Izīksim bez nesaskaņām**

Izlasot 2007. janvāra laikrakstā «Kopoli» publicētos rakstus par sporta tēmu «LNSF viedoklis» un «Ko darīt turpmāk?», gribu izteikt arī savu viedokli.

Pirmām kārtām, uzskatu, ka nav jādala skolēni, kuri vēlas nodarboties ar sportu. Kāpēc tiek dalīti, noskaņoti cits pret citu tie, kuri trenējas skolas komandās, un tie, kuri no skolas brīvajā laikā dodas uz treniņiem LNSF.

Tas ir tikai apsveicami, ka labākie sportisti no skolas piedalās LNSF organizētajos čempionātos. Kāpēc treneri nevarētu

darboties kopīgi un saskaņoti, viens otru papildinot. Uzskatu, ka šī cīņa un kaislības ir jāizbeidz, lai neciestu bērni.

Arī mans dēls mācās Rīgas nedzirdīgo bērnu internātskolā un piedalās basketbola treniņos ārpus skolas. Diemžēl arī viņam no skolas trenera nācās ciest pazemojumus, kad viņš vēlējās piedalīties arī skolas basketbola treniņos. Skolas treneris to neļāva, sacīdams, lai tik ejot vien trenēties uz LNSFkomandu.

Tāpēc vēlreiz gribu aicināt trenerus un skolas vadību nolikt malā savas ambīcijas un mēģināt savstarpēji cienīt citam cita darbu, kas būtu darāms ar vienu mērķi: pierādīt, ka arī Latvijas nedzirdīgie un vārdzirdīgie skolēni spēj startēt ar labiem panākumiem gan Latvijas valsts mērogā, gan ārvalstīs.

Kāda skolēna mamma

sievietes. Tajā skaistu meiteņu foto ar īsu aprakstu un iespēju iepazīties, kā arī visai cildinošs krievu sievietes vispārīgs raksturojums utt.

Citā saitā redzami laimīgi pāri, kas ar šīs mājaslapas www.aslsingles.com palīdzību viens otru atraduši un apprecējušies utt.

Šis interneta mājaslapas sponsors ir ASV Nacionālā nedzirdīgo asociācija.

Vēl tikai viena piebilde – viss notiek angļu valodā, un šī ir viena no iespējām savas valodu zināšanas spudināt, pie viena iegūstot jaunus draugus pasaulē. ♦

Iespēja**Iepazīties un vingrināties angļu valodā**

Internetā parādījusies jauna nedzirdīgo cilvēku sasaukšanās iespēja. Tā ir mājaslapa www.aslsingles.com «Where signing singles meet» jeb «Kur vientuļiem zīmju valodā runājošiem satikties».

Tajā vienojas amerikāņu zīmju valodā runājošā komūna un visu citu ieinteresēto grupu pārstāvji, kuri vēlas kontaktēties ar līdzīgiem visā pasaulē, lai nodibinātu draudzības saites, veidotu romantiskas attiecības, atrastu varbūt pat mūža mīlestību.

Šajā saitā atradīsiet ļoti daudzveidīgus novirzījumus uz dažādām interešu grupām un piedāvājumiem. Uz labu laimi uzklikšķinot, piemēram, atveras lappuse: Krievu

Mīļi sveicam

Lai nesteidzas laiks laimes brīžos un ātri aizībz dienas, kas nav laipnas pret jums. Augstu laimi, prieku no sirds uzsaucam un veselību, izturību vēlējam nākamajā dzīves cēlienā! Mazam sveicienam dažas atziņas!

* Tu neesi ne mazvērtīgs, ne sīks, Ja kādam vienam esi vajadzīgs.

M. Stārstie

* Ja tev prieks par citu būs, Citu laime tava kļūs.

A. Briģidre

80

2.IV SKAIDRĪTE PĀPE, Valmieras

15.IV ANTOŅINA BŪDA, Rīgas

19.IV VALERIJS DUŠKINS, Rīgas

70

14.IV VLADISLAVS ZVEREVVS, Liepājas

26.IV VLADIMIRS IVANOVVS, Daugavpils

65

3.IV STAŅISLAVS LUDBORŽS,

Rēzeknes

5.IV VISSIJA GORŪZA, Rēzeknes

14.IV ROMUALDS ILIŠKIS, Rīgas

19.IV MĀRA KLIEVĒNA, Rīgas

29.IV MAIJA ČUNKURE, Rīgas

29.IV GAĻINA ČAMANE, Daugavpils

60

4.IV ARSANOFIJS PESTRĶAKOVVS,

Rīgas

27.IV LAUMA AILTE, Valmieras

55

25.IV SOFIJA LUKŠA, Rīgas

50

13.IV IVARS VĪLIPS, Rīgas biedrība

PATEICĪBA

Izsaku sirsnīgu pateicību LNS un Rīgas biedrības valdei, Bāliņu ģimenei, Jānim un Silvijai Jaurēniem Rīgā, D. Miezei Valmierā, mazmeitai Loretai, meitas Dzintras ģimenei Lielvārdē par apsveikumiem manā dzīves 80 gadu jubilejā. No visas sirds vēlreiz paldies!

Evalds Abakoks

Galvenā redaktore ILZE KOPMANE,
datormarkets BRIGITA ALDERSONE

Vairāk ir nekā nav.
Dekarts

Nākamais numurs 18. aprīlī

Līdzjūtība

†

Aizden pavasars puteņus siltus

Un tev atvadu vārdus teic.

Plaukstā atnesdams pūpolus ballus...

Esam kopā ar piederīgajiem bēdās.

RENĀTI MAŽAIKU mūžībā aizvadot!

Lai tev vieglas smiltis!

LNSF

Šajā numurā publicētie materiāli par ES tēmu veidoti ar ES finansiālu atbalstu. Par to saturu atbild Latvijas Nedzirdīgo savienība. Eiropas Kopiena un Latvijas valsts nav atbildīgas par to saturu un iespējamo izmantošanu.

Mēs — citu vidū: nedzirdīgie sabiedrībā

Drīzumā tiks laists klajā izdevums «Mēs — citu vidū» (autore Marika Antonova). Tēma: kas jāzina nedzirdīgajiem cilvēkiem, lai drošāk un brīvāk justos sabiedrībā dažādās situācijās. Galvenā uzmanība pievērsta jautājumiem, kas saistīti ar darbā iekārtošanu un izglītību. Jūsu uzmanībai — ieskats saajā grāmatā!

Nodarbinātība pieder pie katra cilvēka pamatvajadzībām. Vajadzība būt noderīgam sabiedrībā, vajadzība nodrošināt sevi un savu ģimeni, vajadzība atpūsties, ceļot — tas viss ir saistīts ar nodarbinātību.

Vai Latvijā trūkst darbvietu? It kā ne, jo, piemēram, 2006. gadā Nodarbinātības valsts aģentūrā bija 8000 brīvas darbvietas ik dienu. Tad kādēļ tik grūti atrast darbu? Var vainot valsts politiku, sabiedrības aizspriedumus, cilvēku nelabvēlīgo attieksmi un pat likteni. Tomēr bieži vainojams vien paša motivācijas (intereses, iekšējās vēlmes un pārliecības) trūkums. Turklāt mūsu motivācija atšķirībā no valsts politikas ir atkarīga tikai no mums, un to mēs varam mainīt jau šodien.

Nedzirdība ir tikai tava īpatnība, nevis tava nespēja. Arī tu vari atrast savu vietu darba tirgū.

Kā un ar ko sākt?

Pajautā sev, kāpēc tu gribi strādāt! Visas pārmaiņas dzīvē sākas ar motivāciju. Kas tevi mudina darboties un virza tavu rīcību? Ja kaut ko dari ar motivāciju, tad to dari ar prieku, pārliecinoši un enerģiski.

Padomā, kas tevi motivē strādāt? Vai tevi vilina panākumi darbā, citu cilvēku atzinība, iespēja uzņemties atbildību un izaugsmes iespējas? Vai varbūt ģimenes locekļi grib, lai

tu atrastu darbu? Varbūt tevi neinteresē darbs, bet ar invaliditātes pensiju grūti iztikt, gribas vairāk naudas? Lai kādi būtu iemesli, bez iekšējās vēlmes un skaidra mērķa darbu atrast būs grūti.

Tev pašam jāgrib cīnīties par to, lai tava dzīve būtu jēgpilna un kvalitatīva, citādi darba piedāvājumiem, kursiem un pabalstiem nav nozīmes.

Nepieņem vārguļa lomu!

Iespējams, tev nākas sastapties ar to, ka daudzi darba devēji baidās pieņemt darbā cilvēku ar dzirdes traucējumiem. Viņiem ir daudz aizspriedumu un bailu — kā sarunāties ar nedzirdīgu darbinieku, kā viņam ātri izskaidrot darba uzdevumus, kā viņš strādās, kā ar nedzirdīgo kolēģi sapratīsies pārējie?

Arī sabiedrībā kopumā sastopami aizspriedumi — cilvēks ar īpašām vajadzībām nereti tiek uzskatīts par slimu, nevarīgu būtni, kas jāžēlo.

Nepieņem šo lomu! Pirmkārt, tev pašam jāapzinās, ka esi līdzvērtīgs jebkuram citam darbiniekam. Darbā svarīgi ir tikai tas, cik labs speciālists tu esi. Pamazām to sapratīs arī apkārtējie.

Protams, ir jāvēlas, jāsaņemamas un jāprot atrast darbu, taču tev būs svarīgi arī iegūtajā darbavietā noturēties un tikt galā ar darba

uzdevumiem un attiecībām, kas izveidosies darba vidē. Tādēļ ir ļoti svarīgi, lai tu negaidītu, ka tiksī žēlots un lutināts tāpēc, ka esi nedzirdīgs.

Notīci sev!

Varbūt psiholoģiska barjera, bailes ir arī tevī pašā. Iespējams, tu netici savām spējām, baidies, ka tevī atkal noraidīs, negribi atkal atkal cīnīties pret apkārtējo nesaprotamo attieksmi.

Varbūt tu jau ilgi esi bijis bezdarbnieks un tas spēcīgi iedragājis tavu pašapziņu — tu jūties nevarīgs, nezinošs un netici saviem spēkiem.

Atceries! Būs vajadzīgs laiks, lai atbrīvotos no šīm negatīvajām sajūtām. Mēģini pats sev pateikt, ka tu neesi nevarīgs, bet spēj sameklēt darbu un risināt problēmas, kas tajā rodas. Ir svarīgi neļaut, lai pagātnes negatīvā pieredze atkārtos atkal un atkal.

Esi aktīvs, meklē informāciju!

Nedzirdīgo vidū ir daudz arī pozitīvu piemēru, varbūt tu tikai nezini tos. Iztaujā paziņas un draugus! Meklē informāciju par kursiem, vakancēm (brīvām darbvietām) iestādēs, avīzēs un internetā!

Integrācija: Izglītības sistēmā. Darbā

Vai viegli iejusties dzirdīgo sabiedrībā?

Inese Immure

Savu vietu dzīvē vēl meklē Irīna Kristoforova. Viņai ir tikai 21 gads, bet jau izmēģinājusi divas nedzirdīgajiem netipiskas profesijas. Nu visu pēc kārtas.

Izglītošanās līkloči

Irīna ir vādzirdīga. Pamatizglītību ieguvusi Valmieras vādzirdīgo skolā. Pēc skolas beigšanas Irīna mēģināja stāties Rīgas 34. profesionālā tehniskajā skolā, lai apgūtu friziera amatu, kas bija viņas bērības sapnis. Diemžēl viņa neizturēja iestātieskāmenus angļu valodā.

Pēc tam viņa uzsāka mācības Raiņa 8.vakara vidusskolā.

Mācoties pēdējā klasē, Irīnai bija iespēja īstenot savu bērības sapni — friziera

amatu apguva bezdarbniekuursos. Sākumā viņa bija nobijusies, vai tiks galā bez tulka. Bet bija lieliskas pasniedzējas un saprotošas kursa biedrenes, kuras saprata: ar viņu jārunā mazliet lēnāk un vajag skatīties sejā.

Par frizieri Irīna nostrādāja tikai 2 mēnešus, jo saprata, ka šī profesija cilvēkam ar dzirdes traucējumiem tomēr neder. Kāpēc? Klienti grib, lai ar viņiem arī papļāpā.

«Bet es taču nevaru vienlaicīgi griezt matus un skatīties uz klienta lūpām, lai uz-

tertu viņa teikto. Ja klients plāpā, tas man traucē paveikt darbu labi, jo visu laiku jāsaspringst, lai viņu sadzirdētu pareizi,» saka Irīna.

Tālākos darba meklējumos

Iejušanās dzirdīgo sabiedrībā Irīnai sākas Raiņa vakarskolā kopējos dziedāšanas mēģinājumos ar dzirdīgajiem. Uzaugusi nedzirdīgu vecāku ģimenē – zīmju valodas vidē, sākumā viņa kautrējās sarunāties ar dzirdīgajiem skolas biedriem, jo nebija pieredzes. Pamazām viņa sāka justies drošāka un vairs nebaidījās uzsākt sarunas ar viņiem. Tas ļāva Irīnai izmēģināt pārdevējas darbu kādā apģērba veikalā. Darbu atradusi kādā sludinājumā internetā.

«Kad pieteicos darbā, neteicu, ka slikti dzirdu,» atzīstas Irīna. Pēc kāda laika darba kolektīvā ievēroja, ka ar viņu nevar sarunāties no lielāka attāluma, un saprata, ka jauniņā ir vājdzirdīga. «Pēc tam darbbiedri, kuri pat nebija ievērojuši, ka lietoju dzirdes aparātu, saskarsmē ar mani bija uzmanīgāki. Ņēma vērā manu ieteikumu, ka, uzsākot sarunu ar mani, vispirms vajag mani pasaukt vārdā vai pieskarties man,» atceras Irīna.

Pateicoties dzirdīgām darba kolēģēm, viņa iemācījās sarunāties arī pa telefonu. «Kur es iepriekš būtu ņēmusi pieredzi runāt pa telefonu? Man jau nebija ar ko runāt,» skaidro Irīna. Lai arī darba kolektīvs bija jauks, tomēr Irīna pēc trīm mēnešiem aizgāja no šī darba, jo mainīja dzīvesvietu un līdz ar to uz darbu bija grūtāk izbraukāt.

Uzņem ar bailēm

Drīz vien Irīna atkal atrada pārdevējas darbu citā veikalā. Šoreiz «Duni», ko ieteica viņas bijusī klasesbiedrene Laura. Sākumā veikala vadītāja bija nobijusies, uzziņot, ka par pārdevēju strādās kāda vājdzirdīga sieviete. Kā varēs ar viņu sarunāties? «Patiesībā nebija nekādu sazināšanās problēmu, bet nezinu, cik ilgi izturēšu šo darbu. No malas skatoties, liekas, ka tas visai viegls – vienmēr smaidām. Īstenībā tā nemaz nav. Darbs ir ļoti nogurdinošs, garas stundas uz kājām. Un cilvēki ir dažādi, bet jābūt pret visiem vienlīdz laipnai un smaidīgai,» stāsta Irīna.

Dažas domas

Kādas ir Irīnas domas par dzirdīgiem cilvēkiem? «Liekas, viņiem ir bagātāka valoda. Skatos un domāju, par ko gan viņi var tik gari un ilgi plāpāt. Es tā nevarētu. Man

nebūtu par ko tik ilgi runāt. Izrādās, dzirdīgie domā līdzīgi. Kad pie manis uz darbu atnāk nedzirdīgie draugi, dzirdīgās kolēģes brīnās, par ko gan mēs varam tik ilgi plāpāt. Bet plāpāšanā darba vietā parādās kāda atšķirība. Piemēram, ja pie manas dzirdīgās darba kolēģes atnāk kāda draudzene, viņas var plāpāt ilgi un netraucēti. Savukārt, ja es sāku plāpāt ar savu nedzirdīgo draudzeni zīmju valodā, tad no priekšniecības saņemu aizrādījumu, jo zīmju valoda uzreiz piesaista pircēju uzmanību. Viņi, ienākuši veikalā pirt kādu apģērba

gabalu, sāk skatīties uz mums. Priekšnieks uztraucas, ka tas var traucēt veikala darbībai.»

Trūkst informācijas

Kas būtu vajadzīgs, lai nedzirdīgie iekļautos dzirdīgo sabiedrībā? Te Irīna uzreiz atbild, ka vairāk jāinformē dzirdīgie par nedzirdīgiem cilvēkiem.

«Kad sāku strādāt veikalā, atklāju, ka kolēģi neko nebija zinājuši par nedzirdīgajiem, par zīmju valodu. Viņi bija redzējuši nedzirdīgos cilvēkus uz ielas sarunājamies zīmju valodā, bet nebija aizdomājušies dziļāk. Tagad manas kolēģes saprot, kā vajag ar mani sarunāties. Ejot kopā ar viņām pa ielu, viņas noņem kapuci un pagriežas pret mani, lai varu nolasīt no lūpām.»

Kurā sabiedrībā labāk

Irīnai atbilde skaidra: «Abās. Ar nedzirdīgo sabiedrību vien ir par maz. Ja lietošu tikai zīmju valodu, tad nedabūšu darbu, nebūs nekādas izaugsmes iespējas. Ārzmēs nedzirdīgie strādā dažādus darbus. Bet Latvijā nedzirdīgās sievietes parasti strādā vai nu apkopējas, vai šuvējas darbu. Un savukārt nedzirdīgie vīrieši vai nu celtniecībā, vai galdniecībā.

Gribētos, lai nedzirdīgie būtu vairāk iz-

glītoti, lai viņi nebaidītos izmēģināt citus darbus. Es centos izrauties no tiem tipiskajiem darbiem, ko veic nedzirdīgie. Kad nedzirdīgie uzzina, ka strādāju par pārdevēju, parasti viņi saka: «Jā, tev palaimējās, ka esi vājdzirdīga un vari runāties ar cilvēkiem. Mums, nedzirdīgajiem, gan ir slikti. Kas tad cits atliek kā tikai apkopējas darbs.»

Patiesībā pat apkopējas darbu nevar tik viegli atrast. Mana māsa, kas ir nedzirdīga, reiz mēģināja pieteikties uz to. Kad uzzināja, ka viņa ir nedzirdīga, uzreiz atteica. Reizēm domāju, ka dzīve nav taisnīga, – dzirdīgie pat ar pamatskolas izglītību var strādāt, piemēram, par sekretāri, kamēr es te ar visu vidusskolu uz to nevaru nevaru cerēt tāpēc, ka man nav labas dzirdes.»

Nedzirdīgie vecāki parasti necenšas savus nedzirdīgos bērnus mudināt iegūt kādu labāku izglītību, amatu vai darbu, domā Irīna. «Ja es esmu trauku mazgātāja, tu arī par to strādāsi,» – tāda ir daudzu nedzirdīgo vecāku nostāja. Savukārt dzirdīgie vecāki savus nedzirdīgos bērnus mudina iegūt augstāku izglītību vai meklēt citas labākas iespējas, pat neskatoties uz to, ka viņiem ir lielas grūtības ar pareizu rakstu valodas lietošanu.

Par brīvā laika pavadīšanu

Savukārt brīvo laiku Irīna vairāk pavada ar savām nedzirdīgām draudzenēm. «Parasti aizejam uz kādu kafējnicu un tur papļāpājam. Patiesībā nedzirdīgajiem ir ļoti ierobežotas izklaides iespējas. Bet tajā pašā laikā lielākai daļai nedzirdīgo neinteresē koncerti, teātra izrādes, izstādes un citi sabiedriski pasākumi. Viņi reti apmeklē arī kino, galvenokārt iet uz šausmu filmām,» atzīst Irīna, spriežot pēc saviem nedzirdīgiem paziņām.

Lai gan Irīna ir vājdzirdīga, arī viņa neapmeklē teātri un koncertus. Kāpēc? «Man nav ar ko kopā iet. Mani draugi ir nedzirdīgi, un viņus tas neinteresē. Nedzirdīgos vairāk interesē pasēdēšana kafējnicās, kur var ar draugiem papļāpāt. Viņu vidū ir ļoti iecienītas ballītes ar pirti.»

Daudz brīvā laika Irīna velta arī melodeklamācijas nodarbībām Raiņa vakarskolā. «Man ļoti patīk dziedāt zīmju valodā. Priecājos, ka varam uzstāties dažādos koncertos un parādīt dzirdīgajiem zīmju valodas skaistumu.»

Ko darīt tālāk

«Noteikti gribētu kaut ko mācīties. Tikai vēl nezinu, ko. Vispirms jātiek skaidrībā ar sevi. Un jādomā arī par to, vai ar vajadzīgo diplomu kabatā dabūšu atbilstošu darbu.»